

סילבוס מפורט

שם הקורס
מניעים.ות שינוי? יזמות חברתית בחברה מגוונת
מרצה: ד"ר רות תלמי-כהן
מנחה מקצועית: גב' עיינה סופר
סמסטר
א'
אבסטרקט
כיצד נוצר שינוי חברתי? מה ניתן ללמוד מאנשים שהקימו מיזמים חברתיים? כיצד הופכים אכפתיות ורצון להשפיע ליוזמה מעשית? ומהי המשמעות של עשיית טוב – והאם תמיד נכון לשנות, להתערב או לפתח פתרון חדש? הקורס מזמין את הסטודנטיות והסטודנטים להכיר את עולם היזמות החברתית דרך שילוב בין ידע תיאורטי, התנסות מעשית וחשיבה ביקורתית. במהלך הקורס יכירו המשתתפים את המגזרים הציבורי, העסקי, השלישי והרביעי, יבחנו את תפקידה של החברה האזרחית בקידום שינוי חברתי, וירכשו כלים מרכזיים כגון חשיבה עיצובית (Design Thinking), חשיבה מערכתית, המודל הלוגי, כשירות תרבותית וכלים ראשוניים להערכת אימפקט חברתי. במרכז הקורס עומד אתגר חברתי עכשווי העוסק ב־ Wellbeing, בשייכות ובתקווה בקרב צעירים במרחב הקמפוס. במסגרת מיזם "קמפוס רגוע", הפועל כמעבדה חיה (Living Lab) באוניברסיטת תל אביב, יתנסו הסטודנטיות והסטודנטים ב־25 שעות של עשייה חברתית מעשית. במהלך ההתנסות יחקרו את חוויית החיים בקמפוס, יזהו צרכים והזדמנויות, יגייסו שותפים, יפתחו יוזמות ואבות־טיפוס ויבחנו את תרומתם לקידום Wellbeing, שייכות ותקווה בקהילה הקמפוסית. הקורס מדגיש כי יזמות חברתית אינה מתחילה בפתרון אלא בהבנת המציאות, בהקשבה למשתמשים ובבחירה מושכלת של דרכי פעולה. לאורך הסמסטר יתנסו הסטודנטים בתהליך המלא של פיתוח יוזמה חברתית – מזיהוי אתגר, דרך מחקר שטח ועבודה בצוות, ועד להצגת התערבות או אב־טיפוס בעלי פוטנציאל להשפעה חברתית. באמצעות ההתנסות ירכשו ידע, מיומנויות וכלים שיסייעו להם להפוך רעיונות לפעולה ולהוביל שינוי חברתי במציאות מורכבת.
דרישות הקורס
נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים, בפגישות הקבוצתיות ובפרויקט היישומי. השיעורים כוללים הרצאות וסדנאות. הגשת תרגיל אמצע, הצגת הפרויקט בכיתה בסוף סמסטר והגשת עבודה סופית. הקורס כולל 25 שעות פעולה מחוץ למסגרת השיעורים. לסטודנטים.ות הנמצאים.ות במילואים בזמן מלחמה יותאם הקורס והתרגילים.
הרכב הציון הסופי
תרגיל אמצע - עובר או לא (קבוצתי) רכיב מעשי- השתתפות עצמית 20% (אישי) עבודה סופית כולל תוצר 70% (העבודה הינה קבוצתית עם חלק אישי וכוללת התייחסות לפרויקט היזמי הלכה למעשה ולעבודה הכתובה). פיץ' / מצגת שיעור אחרון 10% 25 שעות יישומיות קבוצה שלא תגיש את תרגיל האמצע ו/או לא תציג את הפרויקט בכיתה לא תוכל להגיש את העבודה הסופית.
מבנה הקורס (מבנה טנטיבי שיותאם במהלך הסמסטר)

סילבוס מפורט

תאריך / מס' שיעור	נושא השיעור ותכני השיעור (מטלות, רשימת קריאה, משימות וכיו"ב)
1.	מהי יזמות חברתית? היכרות עם מושג היזמות החברתית בישראל והמעבר מצורך חברתי לרעיון יזמי.
2.	מהבעיה לאתגר" / Calm Campus : ערים רגועות. "הצגת המיזם, תפיסת הקמפוס כ-Micro-City וארבעת האתגרים שילוו את הקורס.
3.	יזמות במחוללת שינוי חברתי ו- Design Thinking הגדרת בעיה, בעלי עניין וניסוח שאלת "איך נוכל...?". חלוקה לארבעה צוותי עבודה ותחילת הגדרת האתגר הקבוצתי.
4.	מפגשי צוותים – מהאתגר לתכנית עבודה. דיוק שאלת האתגר, קהלי יעד/משתמשים, בעלי עניין, מקורות מידע ודרכי איסוף מידע.
5.	הבנת האקוסיסטם: מיפוי חברתי, ארגוני ומרחבי. סקירת ידע, מיפוי בעלי עניין, נכסים ומרחבים והיכרות עם כלי מחקר ומיפוי רלוונטיים.
6.	יצירת מקום ו"ערים רגועות". חיבור בין חזון המיזם לעבודת הצוותים ובחינה ודיוק של האתגרים לאור הידע שנאסף.
7.	להקשיב לפני שמציעים פתרון – הבנת המשתמש. ראיונות, תצפיות, סקר קצר וכלים איכותניים; עקרונות החשיבה העיצובית להבנת משתמשים וצרכים.
8.	חנוכה – אין שיעור. עבודה עצמאית בצוותים.
9.	הרצאת אורח.ת – יזמות חברתית מהשטח. למידה ממקרה יישומי וחיבור בין ידע, צורך חברתי ופעולה יזמית.
10.	מתבוננות להזדמנויות: צרכים Personas , ו- User Journey מעבר ממידע לתובנות, הגדרת צרכים וזיהוי משתמשים וקהלים מרכזיים.
11.	מפתרון לאבטיפוס, Ideation . חשיבה יצירתית, אוקיינוס כחול ו- Prototype פיתוח חלופות, בחירת כיוון ובניית אבטיפוס או התערבות ראשונית.
12.	אימפקט ביזמות חברתית ויזמות בתנאי אי-ודאות. VUCA/BANI – חשיבה על השפעה חברתית, מדידה ולמידה מפיילוט, לצד יזמות במציאות משתנה ובתנאי אי-ודאות.
13.	Pitch & Pilot – הצגת הפרויקטים. הצגת האתגר, תהליך הלמידה, הפתרון או התוצר המוצע ודרך בחינתו; משוב ודיוק.

קריאת חובה

בוני-נח, ח., נתן, ש. & גלנטי, ס. ב. ר. (2018). צעירים בישראל: מחקר ועבודת שטח. המכללה האקדמית בית ברל.

בר, ר. אלמוג-בר, מ. ארנון, ל. ורזנפלד, ל. 2022. דפוס: נתינה בחברה הישראלית: שנתון ההתנדבות, המעורבות החברתית והאקטיביזם לשנת 2022

סילבוס מפורט

גדרון, ב', בר, מ' וכץ, ח' (2003). "המגזר השלישי": מסגרות מושגיות ותיאוריות. בתוך **המגזר השלישי בישראל: בין מדינת רווחה לחברה אזרחית** (עמ' 18–49). הקיבוץ המאוחד.

גדרון בני, אבו ענבל (2014) **עסקיים חברתיים בישראל. מהדרה להכלה חברתית וכלכלית**. אחווה. עמ' 11-32.

דהאן יוסי, 2015. **תיאוריות של צדק חברתי**. למדא האוניברסיטה הפתוחה (עמודים יפורסמו בהמשך).
ו. עדי (2018). **מגמות עתיד בכשירות תרבותית אתגרים והמלצות לפיתוח**. משרד החינוך. עמ' 6-26.
ינוס מ (2009). **עולם ללא עוני**. היזמות העסקית שכובשת את העולם. אחוזת בית. עמ' 44-68.
יערי, מ' (2015). "אני ואתה נשנה את העולם" – **אקטיביסטים, ארגונים לשינוי חברתי והממשק ביניהם**. שת"ל.

מנוחין, י' (2010). **אסטרטגיות בסיסיות לשינוי חברתי**. מופיע אצל **אקטיביזם ושינוי חברתי**. ספרי נובמבר. עמ' 64-83

כהנא ט. **כלי לבניית מודל לוגי**, שיתופים לקידום החברה האזרחית,
רודניצקי, א. (2018). **הצעירים הערבים בישראל: עמדות פוליטיות וחברתיות** (מאמר). בתוך **ביאן: הערבים בישראל**.

Copy the citation to clipboard

שר, נ. וארזי, ט (2016). **החשיבה התוצאתיות ברמת הארגון**, מאירס ג'וינט – ברוקדייל והמשרד לרווחה ושירותים חברתיים

שנתון העמותות נתונים מצרפיים נבחרים אודות פעילות עמותות וחברות לתועלת הציבור בשנת 2018
מחקר: המכון למשפט ופילנתרופיה, הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן, אוניברסיטת תל אביב
תלמי-כהן, ר' (2019). **אנתרופולוגיה יישומית במציאות של הגירה (עלייה) וקליטה**. **מגמות**, נד(1).

Berson, Y., Shamir, B., Avolio, B. J., & Popper, M. (2001). The relationship between vision strength, leadership style, and context. **The Leadership Quarterly**, 12(1), 53–73.

Bornstein, D. (2007). **How to change the world: Social entrepreneurs and the power of new ideas**. Oxford University Press.

Brown, T., & Wyatt, J. (2010, Winter). Design thinking for social innovation. *Stanford Social Innovation Review*, 8, 31-35.

Caf world giving index, Ten years of giving trends. October 2019. Charities Aid Foundation

Cousins, B. (2018). Design thinking: Organizational learning in vuca enviroments. Academy of Strategic Management Journal, 17(2), 1-18.

Crutchfield, L. R., & Grant, H. M. (2012). Forces for good: The six practices of high-impact nonprofits. John Wiley & Sons.

Elkington, J., & Hartigan, P. (2008). **The power of unreasonable people: How social entrepreneurs create markets that change the world.** Harvard Business School Press.

Leslie R. Crutchfield & Heather McLeod-Grant , 2012. Local Forces for Good. Stanford inovationsoicial review

Margiono, A., Kariza, A., & Heriyati, P. (2019). Venture legitimacy and storytelling in social enterprises. Small Enterprise Research, 26(1), 55-77.

Naiman, L. (2019). Design thinking as a strategy for innovation. The European Business Review, June, <https://www.europeanbusinessreview.com/designthinking-as-a-strategy-for-innovation/>.

Shamir, B., & Eilam, G. (2005). "What's your story?" A life-stories approach to authentic leadership development. The leadership quarterly, 16(3), 395–417.

17 יעדי פיתוח בר קיימא של האו"ם [/ https://www.sdgi.org.il/](https://www.sdgi.org.il/)

הגדרות ועקרונות של יזמות חברתית:

[Social Entrepreneurship: The Case for Definition \(ssir.org\)](https://ssir.org/Social-Entrepreneurship-The-Case-for-Definition)

[The Strength of Social Enterprise \(ssir.org\)](https://ssir.org/The-Strength-of-Social-Enterprise)

[Two Keys to Sustainable Social Enterprise \(hbr.org\)](https://hbr.org/Two-Keys-to-Sustainable-Social-Enterprise)

Design Thinking as a Strategy for Innovation- <https://www.creativityatwork.com/design-thinking-strategy-for-innovation/>

קריאת רשות

[/https://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction](https://www.un.org/sustainabledevelopment/takeaction)

גדרון, ב', ניסן, ל' וזיכלינסקי, א' (2015). ממגזר שלישי למגזר אזרחי: לשאלת הזהות הקולקטיבית של ארגוני המגזר האזרחי (נייר עמדה). מכון ון ליר.

גולן-עגנון, ד' (2002). **איפה אני בסיפור הזה?**. כתר.

מורג, ע' (2017). **מדידה של תכניות חברתיות**. מכון ירושלים למחקרי מדיניות, מרכז מילקן לחדשנות.
משגב, ח' (2013). "פרוז'קטור על החצר האחורית של ישראל": מחאת האוהלים מנקודת מבט פריפריאלית-
עירונית. **תיאוריה וביקורת**, 41, 9-119.

תובל-משיח, ר' וספקטור-מרזל, ג' (2010). מחקר נרטיבי: הגדרות והקשרים. בתוך ר' תובל-משיח וג'
ספקטור-מרזל (עורכות), **מחקר נרטיבי: תיאוריה, יצירה ופרשנות** (עמ' 7-42). מאגנס ומכון מופ"ת.

Kaviraj, S., & Sunil, K. (Eds.). (2001). **Civil society: History and possibilities**. Cambridge University Press.

Light, P. C. (2008). **The search for social entrepreneurship**. Brookings Institute Press.

Robinson, D. B., Robinson, I. M., Currie, V., & Hall, N. (2019). The Syrian Canadian sports club: a community-based participatory action research project with/for Syrian youth refugees. **Social Sciences**, 8(6), 163.

Ramos, A. K., Trinidad, N., Correa, A., & Rivera, R. (2016). Partnering for Health with Nebraska's Latina Immigrant Community **Using Design Thinking Process**. **Progress in Community Health Partnerships: Research, Education, and Action**, 10(2), 311-318.

רשימת אתרים / ארגונים בתחום:

אנו <https://www.xn--4dbk6a.org.il/>

גידסטאר <https://www.guidestar.org.il/home>

הכוורת <https://hackaveret.org/>

מעלה- מאגר תרומות חברות ציבוריות בישראל

<https://www.maala.org.il/%D7%9E%D7%90%D7%92%D7%A8-%D7%AA%D7%A8%D7%95%D7%9E%D7%95%D7%AA-2019>

מנהיגות אזרחית ארגון הגג של המגזר השלישי <http://migzar3.org.il/>

שיתופים - פורום קולקטיב אימפקט <https://wiki.sheatufim.org.il/>

אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

סילבוס מפורט

שתי"ל לשינוי חברתי <https://www.shatil.org.il/>

SDG <https://www.sdgi.org.il/>

רשימת פודקאסטים מומלצת תינתן במהלך הסמסטר בהתאם לתוכן השיעור

*ייתכנו שינויים בסילבוס לקראת תחילת הסמסטר.

הערות